

Utbildningsinspektion i Hogane skola och Uddens skola, grundskolor F–2 samt Hamburgsundskolan, grundskola 3-9, Hamburgsunds rektorsområde

Innehåll

Inledning	1
Underlag	2
Beskrivning av rektorsområdet	2
Sammanfattande bedömning.....	3
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Hamburgsunds rektorsområde den 15-17 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Hamburgsunds rektorsområde dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Hamburgsunds rektorsområde intervjuades lärare, fritidspedagoger, förskolelärare, skolpsykolog, skolsköterska, skolledare samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklass samt årskurserna 1–9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av rektorsområdet

Hamburgsunds rektorsområde	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	72
Förskoleklass	21
Grundskola	409

Hamburgsunds rektorsområde består av tre skolor, Uddens och Hogane skolor med elever i förskoleklass och årskurser 1–2 samt Hamburgsundskolan med elever i årskurserna 3–9. Till rektorsområdet hör också två förskolor, Sjökantens och Lisabacken, samt fem dagbarnvårdare. De två förskolorna har besökts i samband med den nuvarande inspektionen i Tanums kommun men behandlas inte i denna rapport.

Uddens skola och Hamburgsundskolan är belägna i tätorten, Hamburgsund. Hogane skola ligger på landsbygden, ett par kilometer från samhället Hamburgsund, i en äldre träbyggnad. Uddens skola består av ett äldre, tillbyggt, trähus. Hamburgsundskolan är relativt nybyggd och består av flera hus.

Rektorsområdets personal och elever arbetar i arbetslag. Ett för Hogane skola, ett för Uddens skola, ett för årskurserna 3–6 samt två för årskurserna 7–9 vid Hamburgssundsskola. Skolledningen består av en rektor och en biträdande rektor. Till Hamburgssundsskolan kommer elever inför årskurs 7 från Fjällbackas och Rabbalshedes skolor.

Alla tre skolorna har nära till naturen och använder sig av de möjligheter detta ger i det pedagogiska arbetet.

Vid Hamburgsundskolan finns ett tillagningskök som lagar mat till samtliga tre skolor.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Hamburgsunds rektorsområde och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att undervisningen i rektorsområdet är av god kvalitet. Stämningen på de tre skolorna är positiv och välkomnande. Rektorsområdet arbetar på ett föredömligt sätt med normer och värden. Inspektörerna konstaterar att eleverna är rädda om miljön. Det förekommer inget klotter eller synbar förstörelse. Föräldrar vid rektorsområdet betonar att det är ett gott samarbete mellan skola och hem. De uttrycker sitt förtroende för skolan och dess personal.

Eleverna får oftast möjlighet att ta ansvar för, och ha inflytande över, sin utbildning i relevant omfattning med hänsyn till ålder och mognad. Eleverna når kunskapsresultat i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Kunskapsresultaten i årskurs 5 bör analyseras.
- Arbetet med att säkra betygens likvärdighet behöver utvecklas.
- Det pedagogiska ledarskapet bör stärkas.
- F-9 perspektivet på elevernas kunskapsutveckling bör utvecklas.

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanerna för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, respektive för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Elevernas kunskapsutveckling i Hogane och Uddens skola kontrolleras enligt lärarna inom ramen för den ordinarie klassrumsundervisningen. Enligt lärarna gör de små klasserna det möjligt för dem att kontinuerligt följa elevernas kunskapsutveckling. De uppger att eleverna når goda resultat.

Skolan gör en bedömning av om eleverna nått målen i årskurs 5 genom att väga resultaten på nationella proven mot övriga resultat i respektive ämne.

Tabell 1. Visar antal och procent elever som nått målen i årskurs 5 åren 2003-2005

År	Antal elever	Svenska	Engelska	Matematik
2003	40	36 (90 %)	37 (92 %)	37 (92 %)
2004	35	29 (83 %)	29 (83 %)	28 (80 %)
2005	36	30 (83 %)	29 (81 %)	28 (78 %)

Som syns i tabellen har andelen elever som klarar målen i årskurs 5 sjunkit under de senaste åren. Inspektörerna bedömer att den sjunkande måluppfyllelsen i årskurs 5 indikerar ett behov för skolan att analysera elevernas kunskapsutveckling.

Officiell statistik visar att andelen elever vid Hamburgsundskolan som når behörighet till nationellt program på gymnasiet ligger högre än nivån för riket. År 2004 var 99 procent av eleverna behöriga till nationellt program. För riket som helhet var motsvarande siffra 90 procent.

Eleverna uppnådde år 2004 ett genomsnittligt meritvärde¹ på 209. I Skolverkets analysverktyg, SALSA (Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser), görs en modellberäkning av meritvärdet där hänsyn tas bland annat till föräldrarnas utbildning och andelen elever med utländsk bakgrund. Det modellberäknade meritvärdet var 196 för Hamburgsundskolan, alltså betydligt lägre än det reella meritvärdet. Meritvärdet för hela riket är 207. Inspektörerna bedömer att Hamburgsunds rektorsområde når goda resultat när det gäller elevernas kunskaper i årskurs 9.

Resultaten skiljer sig avsevärt mellan pojkar och flickor. Meritvärdet för flickor år 2004 är 230 och för pojkar 193. Skolan har uppmärksammat skillnaden i resultat mellan könen och det har fått konsekvenser i organiseringen av undervisningen. Detta kommer att beröras längre fram i denna rapport.

Normer och värden

Inspektörerna bedömer att eleverna vid Hamburgsunds rektorsområde är trygga och utvecklar normer och värden i enlighet med vad läroplanen anger. Elever vid Hogane och Uddens skolor berättar för inspektörerna att det inte är mycket bråk på skolorna och att alla har en kompis. Skulle bråk uppstå finns alltid vuxna till hands att hjälpa till med att lösa konflikten.

De elever vid Hamburgsundsskolan som inspektörerna intervjuat känner till och kan definiera begreppet mobbning men uppger att de inte känner till att det förekommer på skolan.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

¹ Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsbetygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Enligt 1994 års läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) ingår det i skolans uppdrag att se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Inspektörerna bedömer att Hamburgsunds rektorsområde på ett bra sätt ger eleverna förutsättningar för ett sådant inflytande. Det finns organ för formellt elevinflytande såsom klassråd och elevråd. Eleverna görs också medvetna om målen för utbildningen och kan på så sätt ha ett inflytande över sitt eget lärande.

Enligt grundskoleförordningen skall lärare, elev och elevens vårdnadshavare minst en gång per termin genomföra ett utvecklingssamtal. Inom hela rektorsområdet genomförs utvecklingssamtal där elever och föräldrar görs delaktiga i planeringen av elevens lärande. På Hamburgsundskolan har ett nytt system för dessa samtal nyligen genomförts. Det innebär att elev och lärare förbereder samtalen i förväg och att samtalen sker i början av terminen för att kunna vara framtidsytande och inte stanna i en avrapportering av hur arbetet gått under terminen. Eleverna har genom detta arbetssätt i kombination med att de görs medvetna om målen för utbildningen ett tydligt inflytande över sitt eget lärande. Föräldrar vid samtliga tre skolor uttrycker vid intervjutillfället att de är mycket nöjda med samarbetet med personalen vid rektorsområdet både avseende de enskilda elevernas kunskapsutveckling och de snabba signaler skolan ger om någon incident inträffat. Inspektörerna bedömer att skolorna i rektorsområdet på ett utmärkt sätt samarbetar med elevernas vårdnadshavare för att i enlighet med Lpo 94 skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Hamburgsundskolan har satsat på att alla elever skall ha ett hemklassrum dit den större delen av undervisningen är förlagd. Detta upplevs av såväl elever som lärare som en trygghetsskapande faktor. Inspektörerna bedömer att detta bidrar till den lugna och trygga atmosfär som råder på skolan.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

I Hogane och Uddens skolor arbetar lärarna på ett systematiskt sätt med att anpassa undervisningen till varje elevs behov. Lärarna har till exempel skapat ett system för undervisningen i ämnet matematik där eleverna får arbeta efter sina individuella förutsättningar samtidigt som de arbetar tillsammans och ”pratar matematik”. Inspektörerna ser vid klassrumsbesök flera exempel på att eleverna ges möjlighet att vara delaktiga och påverka sin utbildning. Inspektörerna bedömer att undervisningen är väl anpassad till elevernas individuella förutsättningar.

Inom rektorsområdet avspeglas det mångkulturella samhället i ringa omfattning. För att förbereda eleverna på att samhället i allt högre utsträckning blivit internationaliserat genomför skolan solidaritetsdagar och åker till exempel på studiebesök till Göteborg för att alla elever skall ha besökt en moské och en synagoga. Likheter och olikheter i tänkande, tro och traditioner diskuteras och lyfts enligt lärarna fram i undervisningen. Inspektörerna bedömer att skolan utifrån de förutsättningar som finns söker skapa en medvetenhet om det mångkulturella samhället hos eleverna.

Inom rektorsområdet har det förts en diskussion om genusperspektiv i utbildningen. Ett resultat av detta är att vid vissa lektioner på Hamburgsundsskolan i till exempel idrott och hälsa samt naturorienterande ämnen är eleverna uppdelade i pojk- respektive flickgrupper. Detta är mycket uppskattat såväl av flickor som pojkar och lärarna uppger att det gör det lättare för dem att anpassa undervisningen så att fler elever får relevanta utmaningar och har möjlighet att nå målen. Klasserna i årskurserna 7–9 har två mentorer var. På skolan har man i så hög utsträckning som möjligt valt att en man och en kvinna skall vara mentor för varje klass. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet på ett förtjänstfullt sätt arbetar med genusperspektiv i undervisningen.

Individanpassning och stöd

Inom rektorsområdet finns fungerande system för att identifiera elever i behov av särskilt stöd. Mycket tid läggs på diskussioner om elevernas utveckling och hur skolan på bästa sätt skall stötta elevernas allsidiga utveckling. Enligt lärare och skolledningen får elever i behov av särskilt stöd detta.

I Hamburgsundsskolan finns en grupp för elever i behov av undervisning utanför ordinarie klass, benämnd "Lilla gruppen". Eleverna i denna grupp har en tillhörighet i ordinarie klasser men tillbringar huvuddelen av sin skoltid i den lilla gruppen och är också inskrivna i denna grupp. De får i gruppen en undervisning som är upplagd efter det individuella behovet. Målet med undervisningen i lilla gruppen är att eleverna då de lämnar skolan skall ha minst betyget godkänt i svenska, engelska och matematik och på så sätt vara behöriga att läsa vidare på ett nationellt program inom gymnasieskolan.

Till rektorsområdet hör dessutom en kommungemensam undervisningsgrupp, Ankaret, för elever i de högre åldrarna. Gruppen är placerad i tätorten Fjällbacka. I denna grupp placeras oftast elever som tidigare haft mycket frånvaro och därmed förlorat undervisningstid. Eleverna i gruppen har anpassad studiegång och studierna är i hög utsträckning individuellt upplagda. Vid inspektörernas besök råder studiero. Eleverna är fördjupade i skolarbete och tycks trivas.

För elever placerade i dessa undervisningsgrupper fattas beslut om placering i särskild undervisningsgrupp samt, vid behov, beslut om anpassad studiegång i enlighet med bestämmelserna i författningarna.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Rektorsområdet har arbetat fram lokala bearbetningar av de nationella kursplanmålen. Med hjälp av dessa följer de kontinuerligt elevernas kunskapsutveckling. I de yngre åldrarna genomförs diagnoser och systematiska uppföljningar av elevernas kunskapsutveckling i ämnena svenska och matematik.

Utvecklingssamtal genomförs som nämnts tidigare i denna rapport i rektorsområdet två gånger per läsår och är en viktig del av utvärderingen av lärandet. Elever vid Hogane och Uddens skola berättar att de sätter upp individuella mål tillsammans med föräldrar och lärare vid utvecklingssamtalen.

Eleverna vid Hamburgsundsskolan är väl medvetna om betygskriterierna och på vilka grunder betygen sätts. Enligt lärare och skolledning har ett arbete påbörjats för att säkra betygens likvärdighet. I dagsläget rättar flera lärare samma nationella prov, övriga prov och redovisningar för att hjälpa varandra med be-

dömningarna. Visst samarbete med kommunens andra betygssättande skola, Tanumsskolan, förekommer men såväl lärare som skollledning anser att arbetet med att säkra betygens likvärdighet behöver förbättras. Inspektörerna konstaterar att arbetet med betygssättningen behöver utvecklas.

Dock känner de lärare som arbetar med eleverna i yngre åldrar inte till hur eleverna uppfyller kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5. Inte heller vet de hur det går för eleverna vid betygssättning i årskurs 8 och 9. F–9 perspektivet på elevernas kunskapsutveckling är, enligt lärare, dåligt utvecklat inom rektorsområdet. Inspektörerna bedömer därför att ett F–9 perspektiv på elevernas kunskapsutveckling bör utvecklas.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

På rektorsområdet pågår ett kontinuerligt kvalitetsarbete. Rektorsområdet upprättar kvalitetsredovisning och har en lokal arbetsplan som enligt lärarna är förankrad i verksamheten. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet är fungerande och strukturerat i Hamburgsunds rektorsområde.

Ledning och intern kommunikation

I rektorsområdet finns en rektor och en biträdande rektor. Ansvarsfördelningen emellan är att biträdande rektor företrädesvis arbetar med utbildning och omsorg för de yngre eleverna i rektorsområdet och rektorn med de äldre elevernas utbildning. Rektorn har ansvar för elevvård. Skolledningen är väl förtrodd med verksamheten och åtnjuter ett stort förtroende hos elever, personal och föräldrar. Skolledarna har gått den statliga rektorsutbildningen. Lärarna påpekar att rektorn inte har tid för att driva pedagogisk utveckling i den omfattning de anser behövs och att tiden för pedagogiska diskussioner kollegor emellan är för knapp. Inspektörerna bedömer att Hamburgsunds rektorsområde har en väl fungerande ledningsorganisation men att utrymmet för det pedagogiska ledarskapet och utvecklingsarbete behöver stärkas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång

Eleverna har tillgång till utbildning i en omfattning som ger dem möjligheter att nå målen för utbildningen och som överensstämmer med författningarna.

Personal

Tillgången till personal är god. Enligt skolledningen är lärartätheten innevarande läsår 9,0 lärare per 100 elever. I rektorsområdet arbetar huvudsakligen personal med relevant utbildning för den undervisning de bedriver.

Datum	Ort
2006-02-28	Göteborg

Anna Wide

Ulla-Britt Norin